

УДК 343.53

Шиян Д.С.¹, Бурлака О.В.²

¹ канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ЮЗ-119сп НУ «Запорізька політехніка»

АКТУАЛЬНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Існування будь-якої господарської організації у сучасних умовах потребує постійних змін, пов'язаних із необхідністю підвищення власної конкурентоздатності, пристосування до нестабільного бізнес-середовища. Особливо це стосується акціонерних товариств, які є найскладнішою та наймасштабною формою ведення бізнесу, і внаслідок цього більше за інші організаційно-правові форми стикаються із необхідністю реформування своєї діяльності.

Акціонерне товариство є складним організмом, і його взаємодія з державою буде зрозуміла, якщо виходити з аналізу його сутнісних рис. По-перше, акціонерні товариства є об'єднанням капіталів, що перетворює їх у великі підприємства та корпорації, аж до транснаціональних об'єднань.

Економічна міць робить їх основними гравцями на ринку, які суттєво впливають на процес відтворення. Крім того, вони стають знаковими елементами суспільної системи. Від їхньої політики залежить, багато в чому, економічний стан національного господарства та вплив на соціальне і політичне життя країни. Як будь-який господарюючий суб'єкт, акціонерне товариство є організацією, що ставить за мету одержання прибутку.

Тому його дії на ринку полягають у тому, щоб, з одного боку, пристосуватися до ринку, а з іншої сторони, пристосувати ринок для себе. Ця спрямованість далеко не завжди збігається з інтересами суспільства і його найманих робітників. Виникає проблема сполучення інтересів акціонерного товариства з інтересами найманих робітників і суспільства в цілому. Цю функцію бере на себе держава.

Держава в цьому випадку не намагається підкорити діяльність акціонерного капіталу собі. Її завдання – збалансувати інтереси сторін так, щоб сторони не протистояли один одному, а були схильні до співробітництва. Для цього держава виробляє різні механізми регулювання – від інтелектуальних до правових, які б забезпечили баланс інтересів.

Дана структура не залишається незмінною й продовжує розвиватися. На стороні працівника тривають зміни у зв'язку з ростом органічної будови капіталу, тобто, засоби виробництва стають усе більш складними, вимагаючи підвищення кваліфікації робочої сили. Якщо спочатку працівник виступав як

її складова або обслуговуюча частина, то якісний ріст засобів виробництва вимагає працівника, який виступав би стосовно них як керуюча сила.

Відбуваються зміни й у зв'язці власник – управління. Власник засобів виробництва до здійснення загального управління виробництвом залучає до себе заступників, що здійснюють загальне керування по певних видах діяльності й створенню спеціалізованих керуючих структур.

Сам власник виступає як досить великий власник майна, що самостійно володіє, користується, й розпоряджається ним. Але ринкове господарство, що розвивається, усе більш виводить на перший план конкуренцію, тобто, до зіткнення інтересів власників засобів виробництва. Виникає дилема: боротьба до повного виснаження ресурсів або консенсус сторін. У другого напрямку більше перспективи, так як об'єднання капіталів забезпечує не тільки виживаність, але й відкриває нові перспективи на ринку.

Таке об'єднання перетворюється в корпорацію зацікавлених осіб. І тут відбуваються зміни на рівні власника, тому що, засоби виробництва належать декільком співвласникам і важливо правильно розв'язати питання їх взаємин між собою. Залежно від цих відносин виникають різні види корпоративних товариств. Якщо взаємини власників будуються на основі володіння цінними паперами, то виникає організаційно-правова форма у вигляді акціонерного товариства.

Укрупнення власності веде власників до нового стану. Вони ще більш віддаляються в управлінні своїм капіталом, визначаючи генеральну лінію керування суспільством, передаючи загальне управління господарською діяльністю найманому органу, яке звичайно називається правління. У цьому випадку складається дволанкова система управління власністю: рада засновників (власників) – правління (виконавчий орган керування власністю).

У такий спосіб власність і управління перетворюються в самостійні відособлені структури, які тісно взаємозалежні між собою. Цей процес ще більш підсилюється якщо власників засобів досить велика кількість.

Виходячи із цього, можна укласти, що акціонерне товариство як продукт розвитку ринкового господарства відокремлює власника від управління господарською діяльністю суспільства. Це якісно новий стан для ринкової економіки. Тут особистий інтерес і власність роз'єднані. Якщо завжди вважалося, що стимулом ринкового господарства була особиста зацікавленість власника у функціонуванні власника через його особисту участь шляхом керування приналежного йому майна, то в сучасних умовах цей «наріжний камінь» ринку перестає працювати.

Виникає перетворена форма єднання особистого інтересу власника у витягу доходу від його майна у вигляді акції. У даному процесі власник відходить від управління своєю власністю. Управління відокремлюється в окремий елемент функціонування власності капіталу. У свою чергу – це

говорить про трансформацію ринкової економіки й необхідності нових підходів до її регулювання, ґрунтуючись на сучасних тенденціях розвитку господарської діяльності й процесу виробництва.